

Kadernota 2017 – 2020

De burger centraal: Samenwerking,
gelijkwaardigheid, krachtige netwerken;
dat is Leudal.

Inhoudsopgave

1 Algemeen	- 2 -
1.1 Inleiding	- 2 -
1.2 Speerpunten en belangrijke thema's voor de komende jaren	- 2 -
1.3 Uitgangspunten prognose (meer)jarenbegroting 2017 - 2020 (financiële kaders)	- 4 -
1.4 Prognose van de meerjarenraming 2017 - 2020	- 4 -
2 Toekomstige ontwikkelingen per programma	- 6 -
2.1 Programma 1: Vitale Samenleving	- 6 -
2.2 Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling	- 7 -
2.3 Programma 3: Veilige en aantrekkelijke samenleving	- 8 -
2.4 Programma 4: Sterk besturen en organiseren	- 12 -
2.5 Ontwikkelingen paragrafen	- 15 -
3 Ombuigingen Lange termijn	- 17 -
Bijlage Financieel meerjarenperspectief 2017 - 2020	- 20 -
Weerstandsvermogen	- 22 -
Risicoparagraaf.	- 22 -

1 Algemeen

1.1 Inleiding

De burger centraal: Samenwerking, gelijkwaardigheid, krachtige netwerken; dat is Leudal. En daar past een gemeente bij die daarbij aansluit. Proactief werkend aan een vernieuwde en verbeterde relatie, politiek-bestuurlijk en bovenal met de Leudalse samenleving. Als gemeente willen we graag bruggen slaan, het initiatief van de gemeenschap actief opzoeken en waar nodig op de juiste manier stimuleren en/of ondersteunen. Dit is een ambitie die is geworteld in de overtuiging dat inwoners (soms met enige hulp) heel goed in staat zijn om zelf tot oplossingen en waardevolle bijdragen te komen. Bijdragen die vaak kunnen rekenen op enthousiasme en draagvlak. Dat vraagt om samenwerking op maat en een gemeente die flexibel en betrouwbaar is. We laten los in vertrouwen, maar wel binnen vastgestelde of geaccepteerde kaders. De gemeente heeft “minder” oog voor het eigen beleid, haar regelgeving en procedures, maar durft deze transparant en goed afgewogen ter discussie te stellen in het belang van maatschappelijke belangen of burgerinitiatieven. Vertrekpunt is onze visie Leven in Leudal, Leudal 2020 en het coalitieakkoord “Op Vertrouwen een toekomst Bouwen”. Daarin staan de speerpunten en ambities van de gemeente benoemd, zoals wij deze graag zien.

Tijden veranderen en Leudal verandert mee. Neem als voorbeeld de demografische ontwikkelingen en bevolkingssamenstelling: Er worden minder kinderen geboren en er is vergrijzing. Of externe factoren die ook in onze gemeente direct of indirect hun doorwerking hebben, zoals de vluchtelingenproblematiek of de invoering van de nieuwe landelijke wetgeving. Uitdagingen waarvoor we staan en verantwoordelijkheden die wij als gemeente nemen, allemaal in het belang van ons Leudal. Het belangrijkste is dat we de kwaliteit van de uitvoering van gemeentelijke taken verbeteren. Dat is de basis van de ontwikkelingen in onze gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Samen bouwen we aan vertrouwen en werken we aan onze mooie toekomst. We hebben geloof in de steun en inzet van onze eigen inwoners en ondernemers en de kracht van de sterke band tussen dorpen en mensen. Dat is en blijft iets bijzonders waar Leudal trots op is en haar toekomst mee èn op bouwt!

Deze Kadernota is het startpunt van het Begrotingsproces en het verwoordt onze ambities voor de komende vier jaar. Dit als opmaat voor de verdere uitwerking en concretisering van de Programmabegroting 2017-2020, later dit jaar.

1.2 Speerpunten en belangrijke thema's voor de komende jaren

In 2017 en daarop volgende jaren wordt vooral ingezet op de doorontwikkeling van de organisatie en het uitdragen van de organisatievisie. Aangeknoopt wordt bij de speerpunten zoals opgenomen in de begroting 2016 en het coalitieprogramma. Voorbeelden van concrete uitvoering zijn dan ook:

- vernieuwing beleidskader accommodaties en subsidies;
- sociaal domein (kwaliteit en samenwerking);
- majeure trajecten;
- omgevingswet;
- organisatieontwikkeling;
- ombuigingen korte en langere termijn.

Vernieuwing beleidskader accommodaties en subsidies

In het Beleidskader accommodaties en subsidies worden de gemeentelijke beleidskaders voor subsidiering en facilitering van gemeenschapsaccommodaties in onderlinge samenhang vernieuwd.

Sociaal domein

De komende jaren ligt in het kader van de transformatie binnen het Sociaal Domein het accent op de volgende (hoofd)doelen:

- preventie en vroegsignalering
- Eigen kracht samenleving.
- De uitrol van onze visie op sociaal beleid en de visie op verwerving (inkoop).
- En uiteraard aandacht voor de meest kwetsbaren in onze samenleving.

Organisatieontwikkeling

Om de burgers beter van dienst te kunnen zijn willen we naar een wendbare en toekomstbestendige organisatie. Daarvoor moet er eerst een stevig fundament worden gelegd, waarbij we onze basis op orde brengen. De basis qua kennis, vaardigheden, houding en gedrag maar ook op het gebied van bijvoorbeeld financiën en informatievoorziening.

Onze medewerkers worden hierin gefaciliteerd, zodat ze mee kunnen in de groei van de organisatie. 2016 wordt daarmee een belangrijk overgangsjaar. In 2017 gaan we verder bouwen. Een nieuwe gesprekscyclus wordt dan op belangrijke onderdelen ingevoerd. Dankzij deze gesprekscyclus krijgen medewerkers in een zogenaamde sturende rol (o.a. adviseurs, regisseurs, beleidsmedewerkers) de regie stevig in handen om hun output en hun eigen ontwikkeling vorm te geven en (mede) te beoordelen. De gesprekscyclus is onderdeel van een groter proces waarin onder meer ook het ontwikkelen van strategisch personeelsbeleid en een nieuw opleidingsbeleid centraal staan. We gaan veel beter anticiperen op de mogelijke toekomstige scenario's (op bijvoorbeeld maatschappelijk en economisch niveau) en de gevolgen die de veranderingen kunnen hebben voor onze organisatie. We vergroten hiermee onze wendbaarheid en dragen bij aan de interactie met onze burgers. Op die manier bouwen we aan ONS Leudal. In 2018 zijn onze medewerkers trots op hun werk en de bijdrage die zij kunnen leveren aan de samenleving.

Ombuigingen

In het coalitieakkoord is een bezuinigingsinspanning afgesproken. Wij starten geen concernbrede bezuinigingsoperatie aangezien dit al gebeurd is bij de opmaat naar de begroting 2015. Voor de begroting 2017-2020 worden alle begrotingsposten die betrekking hebben op inhuur van derden en de restant kredieten opnieuw tegen het licht gehouden, met als doel om de bezuinigingen op de verenigingen en het beheer van de openbare ruimte te verzachten. Het resultaat van deze verkenning is op dit moment nog niet bekend (p.m.) en bij het opstellen van de begroting van 2017 komen wij hier op terug.

Lange termijn ombuigingen

Mogelijkheden voor structurele ombuigingen op de lange termijn (2025) worden gevormd door een wisselwerking tussen leefwereld (onze dorpen) en systeemwereld (de gemeente en al haar facetten). De ontwikkelingen in onze omgeving vormen mede de input voor de integrale beleidsvoorstellen die aan u worden gedaan om de opgelegde bezuinigingen daadwerkelijk te realiseren. Maar bovenal om met beperkte middelen de juiste zaken te blijven doen, waardoor we als gemeente van toegevoegde waarde zijn én blijven voor onze samenleving. Een belangrijke processtap in de concretisering van de ombuigingen lange termijn voor programma 1 is het vaststellen van het richtinggevend 'Beleidskader accommodaties en subsidies' dat op 5 juli 2016 aan de raad wordt voorgelegd. Na vaststelling van dit beleidskader kunnen de effecten op de daadwerkelijke realisatie van de bezuinigingen voor programma 1 worden doorgerekend. Dit zal vervolgens leiden tot nieuwe beleidskeuzes die aan de raad worden voorgelegd.

Opvang vluchtelingen en vergunninghouders in Leudal

Van oudsher beschikt de gemeente Leudal over een AZC voor de opvang van vluchtelingen. Aanvullend willen wij bijdragen aan het oplossen van de landelijke vluchtelingenproblematiek. De gemeente blijft vanaf 2016 het jaarlijkse door het Rijk toegewezen aantal vergunninghouders huisvesten. Hiermee ontlasten we de asielzoekerscentra en dragen we, als gastvrije gemeenschap, bij aan de integratie van vluchtelingen in onze samenleving.

1.3 Uitgangspunten prognose (meer)jarenbegroting 2017 - 2020 (financiële kaders)

Voorgesteld wordt om voor de begroting 2017-2020 de onderstaande uitgangspunten te hanteren:

1. Een structureel en reëel sluitende meerjarig begroting (structureel en reëel evenwicht). Structurele kosten worden gedekt door structurele baten.
2. Realiseren van de maatregelen die bij de begroting 2015-2018 zijn vastgesteld, met in achtname van het vastgestelde coalitieakkoord.
3. Specifiek toe te rekenen compensaties, bezuinigingen en efficiencykortingen die concreet het gevolg zijn van taakmutaties worden financieel doorvertaald ten laste en/of ten gunste van de beleidsposten in de begroting.
4. Het pakket aan maatregelen vastgesteld bij de begroting 2015-2018 mag er niet toe leiden dat burgers niet meer mee kunnen doen aan de samenleving. Om dit te verwezenlijken wordt compensatie binnen het minimabeleid geregeld.
5. Voor het jaar 2017 wordt de compensatie binnen de algemene uitkering ingezet om de ontwikkeling van de loonkosten en prijsontwikkeling van de materiële budgetten op te vangen. De compensatie is noodzakelijk om de loonkostenstijging en de prijsontwikkeling van de materiële budgetten op te vangen.
6. Het rentepercentage vanaf 2017 wordt 2,0% (is nu 3,5%);
7. Onroerende zaakbelasting voor de jaren 2017 t/m 2020 wordt verlaagd van 2% naar 0,5% (werkelijk inflatiepercentage).

1.4 Prognose van de meerjarenraming 2017 - 2020

Algemeen beeld

Ten opzichte van de vastgestelde begroting 2016 ontwikkelt de meerjarige begrotingsruimte zich positief. Dit wordt vooral veroorzaakt door de verwachte stijging van de algemene uitkering. Ook de ontwikkelingen van de 3^e raadsrapportage 2015 en de 1^e raadsrapportage 2016 leveren een positieve bijdrage aan de meerjarige begrotingsruimte. Het geactualiseerd meerjarig resultaat laat zien dat de ombuigingen noodzakelijk blijven om de gemeentelijke begroting ook op de middellange termijn in evenwicht te houden. Ons weerstandsvermogen (reservepositie) blijft goed.

Financieel risico

De verwachte stijging van de algemene uitkering is gebaseerd op de voordelen van de september- en decembercirculaire 2015. Deze ontwikkeling is op dit moment nog onzeker. In de meicirculaire 2016 komt hierover meer duidelijkheid. Over de uitkomsten van de meicirculaire 2016 gaan wij u nader informeren tijdens de gezamenlijke commissievergadering op 22 juni en/of tijdens de raadsbehandeling 5 juli a.s.

De ontwikkelingen in deze kadernota in cijfers uitgedrukt

De financiële gevolgen van de voorstellen die in deze kadernota zijn opgenomen geven het volgende beeld:

bedragen x € 1.000					
	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal beleidsvoorstellen per programma (excl. majeure projecten)	85	637	450	391	438
1. Ontwikkelingen wettelijk verplicht	85	370	220	120	120
2. Ontwikkelingen op basis van bestaand beleid		117	83	124	160
3. Nieuw beleid		150	147	147	158

Als bijlage is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de voorstellen.

Ontwikkeling financieel beeld kadernota 2017-2020

Op basis van de vorengenoemde ontwikkelingen ziet het financiële beeld van deze kadernota er als volgt uit:

bedragen x € 1.000					voorlopig
	2016	2017	2018	2019	2020
Resultaten vastgelde begroting 2016 (inclusief incidenteel)	500	507	107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten vastgestelde begroting	-500	-507	-107	0	0
Structureel resultaat vastgestelde begroting 2016	0	0	0	0	0
Resultaten 3e raadsrapportage 2015	-502	-123	-97	-75	-75
Verwachte verruiming begrotingsruimte (incl. 1e rrap 2016)	-417	-756	-1.047	-1.038	-984
<i>Financiële gevolgen voorstellen in deze nota</i>	85	637	450	391	438
ozb stijging 0,5% (was 2%)		75	150	225	200
Resultaat kadernota (inclusief incidenteel)	-334	340	-437	-497	-421
Saldo incidentele baten en lasten	-4	-847	-207	0	0
Totaal gecorrigeerd structureel saldo kadernota 2017-2020	-338	-507	-644	-497	-421

De bovenstaande voordelige geactualiseerde resultaten worden alleen gerealiseerd als de ombuigingen lange termijn en de P-taakstelling volledig worden uitgevoerd.

In het meerjarenperspectief is een investeringsvolume aanwezig voor een bedrag van € 9,0 miljoen.

bedragen x € 1.000

Majeure project	Indicatie volume investering	indicatie subsidie bijdrage	indicatie aandeel gemeente
vanuit begroting 2016			
Economisch Actieprogramma Agribusiness			p.m.
Ontwikkeling Maasfront		nagenoeg afgerond	
N280 - ontwikkelingsas	4.700		4.700
- herinrichting Baexem	3.500	-1.500	2.000
Samen Zorgen Huis			p.m.
Wielersbaan	1.004	-715	289
Ontwikkeling Bedrijventerrein Biobased Zevenellen (OML)			p.m.
Ontwikkeling Bedrijventerrein Ittervoort fase 4			p.m.
Stations Haelen en Baexem	1.600	-753	847
Hof van Leudal			afgerond
Toerisme en recreatie			p.m.
Monumenten en molens			p.m.
subtotaal	10.804	-2.968	7.836
ontwikkelingen vanuit kadernota 2017			
Programma "Buitengebied in Balans"			p.m.
Fusie scholen, Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter			p.m.
Fietspad Leudalweg	1.316	-526	790
Fietspad Heldenseweg	1.700	-680	1.020
Fietspad spoorbrug Buggenum (onderzoekskosten)	100		100
Fietspad spoorbrug Buggenum (investering)	7.000	-3.500	3.500
Bereikbaarheid Zevenellen; ontsluiting Windmolenven	350		350
Bereikbaarheid Zevenellen; herinrichting haven	350		350
Overige uitvoeringsprojecten SML			p.m.
Park Leudal Oost			p.m.
Sport Kelpen-Oler, Grathem, Ell, Hunsel			p.m.
Herinrichting Napoleonsweg Neer			p.m.
subtotaal	10.816	-4.706	6.110
TOTAAL	21.620	-7.674	13.945

Het overzicht toont aan dat de beschikbare ruimte van € 9 miljoen ontoereikend is. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden.

2 Toekomstige ontwikkelingen per programma

2.1 Programma 1: Vitale Samenleving

De huidige ontwikkelingen en opvattingen vragen al enige tijd om ons beleid tegen het licht te houden. Dat vraagt om eenduidige lokale beleidslijnen zonder plaatselijke verschillen uit het oog te verliezen. Daarnaast wordt van iedereen verwacht om zich in te zetten voor de lokale samenleving en hun naasten: de participatiesamenleving. Tegelijkertijd is de visie op de rol van de overheid veranderd. Minder het voortouw nemen, meer faciliteren en ruimte geven aan inwoners om zelf dingen te doen en te regelen. De gemeente ontwikkelt zich als partner bij het nastreven van maatschappelijke doelen. Een partner weliswaar met minder financiële mogelijkheden dan in het verleden het geval was, maar niet minder gedreven om ten dienste te staan van de inwoners.

Beleidskader accommodaties en subsidies, sociaal domein

In het Beleidskader accommodaties en subsidies worden de gemeentelijke beleidskaders voor subsidiëring en facilitering van gemeenschapsaccommodaties in onderlinge samenhang vernieuwd.

Het voornemen is om de werking van de beleidskaders te laten ingaan per 1 januari 2017.

Voorgesteld wordt om de subsidiëring aan te laten sluiten op de speerpunten van de gemeente Leudal. Het accent voor financiële ondersteuning van verenigingen en stichtingen komt te liggen bij maatschappelijke activiteiten, bij de leefbaarheid in de kernen, de jeugd, maar ook bij de culturele ontwikkeling, sport, de zelfredzaamheid en bij zorg voor mensen die in moeilijkheden zitten.

Het huidige subsidiesstelsel wordt hiertoe omgebouwd per 1 januari 2017. Budgetten uit het sociaal domein kunnen worden ingezet, mits er wordt voldaan aan wettelijke kaders en nog nader op te stellen beleidsregels. Daar waar de doelstellingen vanuit Wmo en Jeugdwet ook de doelstellingen van de verenigingen raken.

De taakstelling voor vastgoed in de begroting 2017-2020 wordt mede uitgevoerd aan de hand van het beleidskader subsidies en accommodatie sociaal domein. Daartoe moet de taakstelling voor vastgoed worden gerealiseerd door een substantieel deel van de accommodaties af te stoten, al dan niet met behoud van de functie. Dit laatste is dan afhankelijk van het draagvlak voor instandhouding van de voorziening. Het financieel resultaat is afhankelijk van de snelheid die hierbij wordt betracht.

Het Fonds Ôs Dörp wordt tot en met 2018 ingezet voor een versnelde en geprioriteerde overdracht van accommodaties door proceskosten van initiatiefnemers en gemeenschapsaccommodaties voor samenwerking, bundeling en kwaliteitsverbetering te faciliteren. Mogelijke tekorten bij overdracht, verkoop of sloop worden uit de Essent-reserves gedekt (raadsbesluit begroting 2016).

De opbrengsten vanuit het traject Ôs Dörp worden verder geconcretiseerd in een uitvoeringsprogramma. Vanuit het beleidskader worden voorstellen gedaan om het Fonds maatschappelijke activiteiten wordt meerjarig in stand gehouden om de gewenste veranderingen te ondersteunen.

2.2 Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling

Leidend voor dit programma binnen het sociaal domein zijn zeven uitgangspunten:

1. Principe van één huishouden, één plan, één regisseur;
2. Transformeren doen we met onze maatschappelijke partners en burgers gezamenlijk;
3. Inzetten van eenvoudige procedures en innovatieve oplossingen;
4. Focus op de eigen kracht van burgers en hun omgeving;
5. Voor mensen in kwetsbare situaties heeft onze gemeente een (tijdelijk) vangnet;
6. De toegang tot zorg en ondersteuning lokaal organiseren;
7. De hoogte van de budgetten van de Rijksoverheid voor de transformatie zijn kaderstellend.

Beleidsinhoudelijke keuzes en afwegingen en de inrichting van onze organisatie worden steeds getoetst aan de uitgangspunten.

De komende jaren ligt in het kader van de transformatie binnen het Sociaal Domein het accent op de volgende (hoofd)doelen:

A. Wij gaan inzetten op preventie en vroegsignalering. Hiermee wordt op termijn de kracht van de samenleving versterkt. Belangrijke subdoelen zijn: het bevorderen van een veilige leefomgeving, een gezonde levensstijl, een gezonde financiële positie.

Dit gaan we realiseren door:

- Het opstellen van een programmaplan gericht op het terugdringen van alcohol en drugs onder jongeren. Het gebruik van alcohol en drugs door jongeren is in de gemeente Leudal namelijk een groot sociaal probleem.
- Het opstellen van een nieuw armoede-/minimabeleid.
- Het organiseren van integraal vervoer (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, vervoer naar dagbesteding Wmo en vervoer Jeugdwet).

B. Wij gaan meer gebruik maken van de eigen kracht van de samenleving. Wij ondersteunen maatschappelijke activiteiten door verenigingen, dorpsactiviteiten en particuliere initiatieven die bijdragen aan de gemeentelijke sociale doelen, preventieve zorg, jeugdwerk, zelfregie en onderlinge hulp. Ook zal de ondersteuning van de informele zorg belangrijk zijn. Dit alles om de sociale cohesie en een preventieve aanpak in Leudal te bevorderen. Dit gaan we realiseren door:

- Subsidies voor jeugdactiviteiten, zorg, zelfregie en onderlinge hulp zullen vanaf 2017 mede ondersteund worden uit de budgetten Sociaal Domein.
- De kaders van het bibliotheekbeleid worden begin 2017 voorgelegd waarbij de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:
 - Benaderd vanuit de lokale setting;
 - Integrale benadering;
 - Focus op jeugd en laaggeletterdheid;
 - Afstemming met regiogemeenten (partners).
- Onderwijsvoorzieningen moeten betaalbaar op peil gehouden worden. De dorpsraden van Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter zijn tot de gezamenlijke conclusie gekomen dat vanwege de krimp een gemeenschappelijke school voor Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter een toekomstbestendige oplossing is. Het initiatief wordt ondersteund door de leerkrachten en directie van SPOLT en de medezeggenschapsraden. Ook heeft de scholenkoepel Aloysiusstichting te kennen gegeven dat zij van 3 naar 2 scholen willen ingaande schooljaar 2017-2018. Naast krimp hebben zij ook onderwijskundige aspecten genoemd die van invloed op dit proces zijn. Concreet betekent dit sluiting van de locatie Ortolaan en uitbreiding van de locatie Widdonckschool. Zij zoeken daarin uitdrukkelijk de samenwerking met partners zoals Sint Ursula, jeugdzorg, de gemeente en de gemeenschap Heibloem.

- C. De uitrol van onze visie op sociaal beleid en de visie op verwerving (inkoop). We gaan onze maatschappelijke partners confronteren met onze sociale visie om zo tot een gedragen en toekomstbestendige visie te komen. Onze visie op verwerving (inkoop) is gebaseerd op onze visie met betrekking tot regionale samenwerking: we gaan uit van onze eigen kracht, waarbij we de meerwaarde in de samenwerking in eerste instantie opzoeken bij de 7 Midden-Limburgse gemeenten op basis van de 4 k's.

Risico's

- Voor de regionale systematiek van verevening van de kosten van jeugdhulp op Midden-Limburgs niveau is vanaf 2016 geen draagvlak meer. Tussen de gemeenten Weert, Nederweert en Leudal is de intentie uitgesproken om verkennende gesprekken te voeren over verevening tussen de gemeenten in Midden-Limburg West. Voor gemeente Leudal betekent dit dat we een groter financieel risico gaan lopen.
- Als gevolg van de landelijke wijzigingen op het gebied van de Sociale Werkvoorziening zal de gemeente Leudal geconfronteerd worden met oplopende subsidietekorten.
- In 2016 vindt de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis Midden-Limburg plaats. Onderdeel hiervan is ook een meerjarig financieel kader. De verdeelsleutel wordt gebaseerd op inwoneraantal en sociaaleconomische status (SES), door deze gewijzigde verdeelsleutel zal de bijdrage van de gemeente Leudal aanzienlijk stijgen.

2.3 Programma 3: Veilige en aantrekkelijke samenleving

In de strategische visie Leven in Leudal 2020 staan Leefbaarheid, duurzaamheid en de kwaliteit van de openbare ruimte centraal. De veranderende sociale en economische verhoudingen in de dorpen en in de ons omliggende regio's hebben belangrijke gevolgen voor het wonen, werken en de omgevingskwaliteit in Leudal. Als gemeente Leudal gaan we ons daarbij vooral richten op het behoud van de vitaliteit van de dorpen en voorwaarden scheppen voor (nieuwe) (participatie)banen in Leudal en in de ons omringende regio's. Hiermee willen we (jonge) mensen behouden en nieuwe mensen aantrekken die in Leudal of in de regio willen wonen, werken en recreëren. Nieuwe bewoners kunnen een belangrijke impuls zijn voor de Leudalse gemeenschappen. Want mensen die elders hun inkomen verdienen en in Leudal/Midden-Limburg komen wonen, zullen een groot deel van hun inkomen hier besteden en daarmee lokale economie stimuleren

Wonen in Leudal

In het coalitieakkoord wordt aangedrongen op vermindering van de verkoop van sociale huurwoningen. Realisatie van meer (tijdelijke) sociale huurwoningen wordt in dit traject meegenomen. In de overleggen en afspraken met de corporaties die in Leudal actief zijn, wordt ingezet op het hernieuwen van de prestatieafspraken die hierover zijn gemaakt, nl. dat in iedere kern 10% van de woningen, sociale huurwoningen zijn. Initiatieven van corporaties en anderen die ertoe leiden dat er meer woningen in de sociale huursector beschikbaar komen, worden ondersteund. Ook de gemeente zal zelf initiatieven stimuleren en faciliteren gericht op meer sociale huurwoningen. Initiatieven voor vernieuwende concepten die vanuit de markt ontstaan worden gestimuleerd. Een financiële bijdrage van de gemeente kan nodig zijn als initiatieven op gemeentegrond of in gemeentelijk vastgoed worden gerealiseerd.

De gemeente is sinds de nieuwe Woningwet ook verantwoordelijk voor het financieel toezicht op de corporaties. Regionaal wordt gezien hoe dit uitgevoerd kan worden, omdat gemeenten nu nog niet de benodigde specifieke ervaring en expertise hiervoor hebben.

De huidige Regionale structuurvisie Wonen, Zorg en Woonomgeving Midden-Limburg beslaat de periode 2014 tot en met 2017, met een doorkijk tot en met 2023. In 2017 vindt integrale herijking van de visie plaats voor de periode 2018 tot en met 2021.

Sinds september 2011 verstrekt de gemeente startersleningen. Startersleningen dragen bij aan de goede werking van de woningmarkt, omdat de doorstroom wordt gestimuleerd. Gezien het succes van de starterslening wordt nu voorgesteld deze te continueren in 2017 en 2018, door middel van het opnieuw inzetten van de retour ontvangen aflossingen. Daarnaast onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om deze startersregeling ook in te zetten voor woonwagens.

Medio 2016 treedt de Erfgoedwet in werking. Deze vervangt de oude Monumentenwet. De nieuwe Erfgoedwet heeft gevolgen voor ons beleid op het gebied van cultuurhistorie. In het kader van de modernisering van de monumentenzorg (MOMO) dat in 2010 door het Rijk is ingezet worden steeds meer taken van het Rijk ondergebracht bij de provincie en de gemeente. Opstellen en uitvoeren van dit beleid staat gepland voor de periode 2016 – 2018.

Werken en duurzaamheid in Leudal

Werk, voorzieningen en een duurzame economie staan centraal in diverse gebiedsontwikkelingen in Leudal en in de regio Midden-Limburg. Leudal wil en kan daarin een actievere rol vervullen in samenhang met de promotie van Leudal, het bevorderen van recreatie, toerisme en cultuurhistorie.

Gemeente Leudal is trekker van het SML-werkveld Energie en Economie. Mede als vervolg op het in voorbereiding zijnde regionale beleidskader werklocaties (uitwerking van het POL) zijn investeringsmiddelen nodig. Deze zijn met name bedoeld voor de transformatieopgave in een aantal nader te bepalen relevante winkelgebieden en bedrijventerreinen in Leudal. Vernieuwing en inspelen op nieuwe ontwikkelingen (transformatie) zijn noodzakelijk om leegstand in de toekomst te voorkomen. Gemeente Leudal is samen met de Midden-Limburgse gemeenten, het onderwijs en ondernemers partner in Keyport2020. Op basis van het nieuwe meerjarenplan en de meerjarenbegroting (Routeplan 2017-2020) wordt van de gemeente Leudal een bijdrage gevraagd.

Met Gastvrij Leudal is het voornemen om een convenant af te sluiten over de hoogte van de toeristenbelasting en deze meerjarig tot en met 2020 vast te leggen op € 1,30 i.p.v. de voorgenomen verhoging tot € 1,50 m.i.v. 2017.

Duurzaamheid

In het Nationale Energieakkoord en het POL 2014 is de doelstelling opgenomen dat in 2020 14% van alle energie duurzaam is. Dit betekent een forse opgave voor de komende jaren. Het werkveld Economie en Energie van SML werkt deze opgave uit in een meerjaren uitvoeringsprogramma. Het programma is in het 4de kwartaal van 2016 gereed. Dan zijn ook de financiële consequenties in beeld voor 2017 en verder. De regionale uitwerking van de inzet van windenergie is een onderdeel van het uitvoeringsprogramma. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de doelstelling voor hernieuwbare energie.

Bevordering van elektrisch rijden is onderdeel van het bereiken van de duurzaamheidsdoelen in Leudal. Limburg en een groot aantal gemeenten in Limburg neemt deel aan het project 'slim laden' van de provincie Noord-Brabant. Deelnemen in dit project biedt de gemeente de kans om op een constructieve wijze te werken aan het bereiken van haar duurzaamheidsdoelen.

Omgevingskwaliteit in Leudal

De omgevingskwaliteit van Leudal wordt zowel door inwoners en bezoekers hooggewaardeerd. In de komende jaren ligt hier een belangrijke opgave voor de gemeente én haar inwoners. Daarbij zullen de beschikbare middelen zo effectief mogelijk worden besteed en inwoners en bedrijven actief bij het behoud en verbetering van de leef- en werkomgeving worden betrokken.

Openbare ruimte

Het onderhoud en de investeringen in de openbare ruimte zijn in de afgelopen twee jaar beperkt tot het hoogstnoodzakelijke. Ook is er een beroep gedaan op de inzet en betrokkenheid van onze inwoners en bedrijven. Vanaf 2018 worden de ombuigingen afgezwakt en komt meer budget beschikbaar voor het onderhoud aan de openbare ruimte. Om kapitaalvernietiging te voorkomen worden de kaders uit de beheerplannen wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting weer opgepakt.

Voor het openbaar groen wordt in 2017 aangegeven welke beeldkwaliteit behaald kan worden vanaf 2018 en hoe we burgerparticipatie verder willen ondersteunen. Het uitgangspunt is dat de totale beleving van de openbare ruimte op een hoger niveau komt. In 2017 hanteren we nog hetzelfde onderhoudsregime als in 2015 en 2016.

In 2016 is, sneller dan verwacht, een verbod ingesteld op het gebruik van chemische middelen bij de bestrijding van onkruid op verhardingen. Dit verbod heeft als gevolg dat gezocht moet worden naar alternatieven voor de bestrijding van onkruid op verhardingen. Welk alternatief het beste aansluit bij de wensen van de gemeente Leudal wordt op dit moment onderzocht. Plaagdierbestrijding pakken we in Leudal samen met de regio Noord- en Midden Limburg op.

In 2016 wordt verder een besluit genomen over hoe arbeidsparticipatie en samenwerking in de openbare ruimte in de toekomst vorm gaat krijgen. Hierbij ligt een direct verband naar doelen van programma 2, behouden en vergroten van de werkgelegenheid in de regio. Gestreefd wordt naar een eigen werkbedrijf waar werkzaamheden laagdrempelig, dichtbij de woonomgeving en financieel aantrekkelijk worden uitgevoerd. De bedoeling is een samenwerking met de buurgemeenten en RD Maasland. Het traject zal vanaf 2017 gevolgen hebben voor mensen, middelen en de rol van de gemeente.

Mobiliteit en bereikbaarheid.

Een goede bereikbaarheid over de weg (N280, A2 en N273) en met de trein heeft een hoge prioriteit. Dit trekt nieuwe mensen aan die hier vanwege de prettige woonomgeving komen wonen, werken of recreëren. De komende jaren staan een aantal ingrijpende projecten op de agenda. Dat zijn onder meer:

1. N280

Provinciale Staten heeft in februari 2016 een besluit genomen over het tracé van de N280-West. De provincie verwacht van Leudal een bijdrage in de uitvoeringskosten van het tracé op basis van de zogenaamde 'potentheorie' (wegbeheerders dragen bij naargelang hun belang). Samen met de provincie stellen we vast dat een bijdrage door de gemeente niet los kan worden gezien van het gezamenlijk aanpakken van de voor Leudal belangrijkste verbeterpunten:

- a. De herinrichting van de weggedeelten die achterblijven wanneer de omleiding bij Baexem is gerealiseerd op basis van het gemeentelijk rapport "Gebiedsvisie dorpsentree Baexem, oktober 2015".
- b. Tegengaan van de barrièrewerking van de N280 voor het landbouw- en fietsverkeer, door de aanleg van de geplande ongelijkvloerse kruising bij de Bosstraat;
- c. Waarborgen van de veiligheid voor fietsers op de schoolroutes, door de aanleg van ongelijkvloerse kruisingen bij de rotondes N279-N273 (Hornerheide), N280-N273 (Zusterzeel) en N280-Kelperweg.
- d. Een geluidscherm ter hoogte van de bebouwde omgeving in Horn. De gemeente Leudal werkt samen met de provincie aan een duurzame en effectieve aanpak binnen de beschikbare financiële kaders. De mate waarin Leudal uiteindelijk bijdraagt hangt af van de uitkomst van de verdere onderhandeling daarover.

2. Herinrichting dorpsentree Baexem

De herinrichting van het weggedeelte dat achterblijft wanneer de omleiding bij Baexem is gerealiseerd, kan niet los worden gezien van de aanleg van de N280-West. Die herinrichting is globaal uitgewerkt in de Gebiedsvisie dorpsentree Baexem. Deze visie wordt in de eerste helft van 2017 uitgewerkt in een ontwerp.

3. Stations

Deze ontwikkeling blijft kansrijk. Provincie voert nu samen met ProRail nader onderzoek uit naar de mogelijkheden voor exploitatie en de technische inpassing. Uitkomst van dit onderzoek is naar

verwachting laatste kwartaal 2016 bekend. Het onderzoek vormt de basis voor een 'go' of 'no go' voor het vervolg van dit initiatief. De aanleg van de spoorvoorzieningen komt te zijner tijd voor rekening van het Rijk, c.q. de provincie. Net als de exploitatie, is de aanleg van de stationsomgeving een verantwoordelijkheid van de gemeente. Deze kosten worden globaal geraamd op 1,6 miljoen euro. In de begroting is het gemeentelijk aandeel op dit moment in de dekking daarvan voorzien.

Daarnaast zijn er nog een aantal ambities voor de komende jaren:

4. *Herinrichting N273 kom Neer*

De Provincie is gestart met de voorbereidingen van de N273 in de kom Neer. Streven is de kruispunten Heldenseweg en Soerendonck door middel van rotondes aan te passen.

5. *Zevenellen*

Bij de ontwikkeling van Zevenellen is bereikbaarheid een belangrijke component.

6. *Fiets*

Regionaal is een uitvoeringsprogramma voor de verbetering van het fietsverkeer tot stand gekomen. Leudal heeft hier veel belang bij aangezien het aandeel van de fiets groeit zowel voor toeristen en recreanten alsook voor woon-werk en schoolgaand verkeer. Er wordt een belangrijke bijdrage verwacht op weg naar een duurzame gemeente.

Buitengebied in balans

De prognose is dat de komende jaren 2/3 van de agrarische bedrijven in Leudal stopt. Dit leidt tot grootschalige leegstand van agrarische bedrijfsgebouwen. Op deze schaal is het niet mogelijk om al deze gebouwen in te zetten voor nieuwe functies. Bovendien zijn de gebouwen vaak niet geschikt voor nieuwe functies. Dat betekent ook dat verwachte inkomsten uit verkoop niet gerealiseerd kunnen worden, wat leidt tot armoede bij veel van de betrokken agrariërs. Daarnaast heeft het beëindigen van al deze bedrijven grote invloed op de economie in onze gemeente (de agrarische sector speelt een prominente rol en kent een grote spin-off).

Ook het onderwerp energietransitie dient aandacht te krijgen in dit verband. Bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen op een vrijkomend agrarisch bouwvlak om zo de sloop van de vrijkomende bebouwing te financieren.

Voorgesteld wordt om te starten met het programma "Buitengebied in balans", naar een voorbeeld van de gemeente Nederweert en het maatschappelijk debat buitengebied. Hiervoor moet een plan van aanpak opgesteld worden met o.a. proeftuinen en innovatieve ideeën, die input vormen voor een omgevingsvisie. Dit wordt ingezet voor een goede start van het proces en het uitwerken van een plan van aanpak, met uitvoeringsparagraaf, voor het eerste jaar. Dit bedrag is gebaseerd op de kennis en ervaring van de gemeente Nederweert.

De resultaten van de dit programma, kunnen een belangrijke plek krijgen in de omgevingsvisie, welke de gemeente op moet stellen in het kader van de Omgevingswet.

Herziening omgevingswet

In 2018 treedt de Omgevingswet in werking. Qua impact wordt vaak een parallel getrokken met de 3D's in het sociale domein. Er wordt ook wel gesproken van de vierde decentralisatie. Meer bevoegdheden voor de gemeente, meer afwegingsruimte voor het bestuur, integraliteit, meer dialoog en maatwerk en minder kaderstellende regels zijn belangrijke doelen van de wetswijziging. Deze wet kent 6 nieuwe instrumenten, waaronder de verplichte gemeentelijke omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Een plan van aanpak is in voorbereiding, gebaseerd op deze wet- en regelgeving én onze gemeentelijke visie. Op basis van contacten met externe adviseurs en andere gemeenten zijn indicatief de proces- en productkosten voor de komende jaren geraamd. De kosten van inzet van eigen medewerkers zijn niet meegenomen. De kosten en personele inzet zullen nader worden geduid in een plan van aanpak welk in voorbereiding is.

Veiligheid

Per 1 januari 2017 geldt voor de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) een andere systematiek voor de verdeling van de gemeentelijke bijdrage, gebaseerd op de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds

voor het cluster Brandweer en Rampenbestrijding. Er is gekozen voor een ingroeiperiode van 4 jaar. De hoogte van de bijdrage van gemeente Leudal stijgt door deze wijziging in de systematiek en door maatregelen die getroffen moeten worden in het kader van arbeidshygiëne. Daarnaast worden per 1 januari 2017 de huisvestingslasten van de brandweer geregionaliseerd. Dit wil zeggen dat achterstallig onderhoud en andere tekortkomingen moeten zijn weggewerkt.

Handhaving

Een nieuw handhavingsbeleid moet transparantie en helderheid bieden. Er dienen zowel aangekondigde als onaangekondigde controles plaats te vinden. Tevens wordt er een duidelijke splitsing gemaakt tussen de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving hierop. Concreet betekent dit aandacht voor de rol en inzet van de BOA verdeeld over alle aandachtsgebieden verkeer, overlast (w.o. dierlijke uitwerpselen), milieu.

Samenwerking Midden-Limburg (SML)

De samenwerking komt binnen zeven werkvelden op stoom. Naast de uitwerking op belangrijke beleidsterreinen van het Omgevingsplan van de provincie (POL2014) zullen er ook door de samenwerkende gemeenten initiatieven worden genomen om de samenwerking concreet vorm te geven. De raad van Leudal heeft uitdrukkelijk aangegeven hiertoe concrete projecten te willen aanleveren. Hierboven zijn op meerdere terreinen (nieuwe) projecten voor 2017 en verder genoemd. Uitvoering van en deelname aan samenwerkingstrajecten door Leudal moet efficiënt kunnen plaatsvinden. Hiertoe kan worden aangesloten bij de budgetten voor majeure projecten waarvan er een aantal op regionaal niveau worden uitgevoerd.

Opvang vluchtelingen en vergunninghouders

De gemeente Leudal levert graag haar bijdrage aan het oplossen van de vluchtelingenproblematiek. De gemeente blijft vanaf 2016 het jaarlijkse door het Rijk toegewezen aantal vergunninghouders huisvesten. Hiermee ontlasten we de asielzoekerscentra en dragen we, als gastvrije gemeenschap, bij aan de integratie van vluchtelingen in onze samenleving.

- Met de woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt om naar rato van hun bezit huurwoningen beschikbaar te stellen en hun verkoopambitie (tijdelijk) bij te stellen.
- Ook zoekt de gemeente creatieve oplossingen door bijvoorbeeld particuliere beleggers en eigenaren leegstaande woningen aan te schrijven, verzorgingshuizen te gebruiken of tijdelijke woonunits te bouwen.
- Met de onderwijsinstellingen worden afspraken gemaakt over speciale klassen waar intensieve taaltraining wordt gegeven zodat zij uiteindelijk kunnen doorstromen naar regulier onderwijs.
- De gemeente vindt veiligheid belangrijk voor iedereen. Daar besteden we als gemeente veel aandacht aan. Voor vluchtelingen en vergunninghouders gelden dezelfde regels als voor ieder ander in Nederland. Voor de openbare orde en veiligheid rond huisvestingslocaties heeft de gemeente afspraken met de politie.

De gemeente huisvest al jaren vluchtelingen in het AZC-Baexem en helpt en ondersteunt deze mensen bij het vinden van een plek in de samenleving.

2.4 Programma 4: Sterk besturen en organiseren

Dienstverlening

We willen de kwaliteit van de uitvoering van de gemeentelijke taken verbeteren. Bij de begroting 2017 komen we met een concretisering hiervan.

Daarnaast wordt in meerdere lange termijnvisies verwezen naar de ontwikkeling van de dienstverlening. In het coalitieakkoord wordt verwezen naar verbetering van de gemeentelijke taken en diensten (basis op orde). Mede daarom wordt vanuit het Burger Bedrijven Plein gewerkt aan een herijking van onze visie op de dienstverlening. Hierin komen diverse lijnen bij elkaar. Zo wordt op basis van de nieuwe

organisatievisie ingezoomd op de ontwikkeling van Klant Contact Centrum (KCC) naar Burger Bedrijven Plein (BBP). Daarbij wordt nadrukkelijk de slag “van buiten naar binnen” gemaakt.

Doel is dat met betrokkenen (intern en extern) een plan van aanpak tot stand komt waarin concrete acties en doelstellingen staan. Het vormt de basis voor de continue ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening. Dus niet alleen maar beter, sneller en goedkoper, maar vooral ook conform behoefte van burgers, ondernemers en instellingen.

Organisatieontwikkeling in 2017: doorbouwen op een stevig fundament

2016 is een belangrijk overgangsjaar voor de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. We brengen onze basis op orde. Financieel maar zeker ook op het gebied van kennis, vaardigheden, rolopvatting en attitude. Eén van de randvoorwaarden om succesvol te kunnen zijn is integraal denken en werken. Over de teams en afdelingen heen kijken en handelen in het belang van de samenleving. Deze bewustwording, verankerd in onze organisatievisie, wordt medio 2016 gefaciliteerd door o.a. intervisie, training (zoals e-learning) en opleiding. Zo ver zijn we echter nog niet. Op operationeel niveau blijkt dat onze basis minder goed ontwikkeld is dan we op voorhand hebben aangenomen. Steeds duidelijker wordt waar de aandacht en de investeringen naar toe moeten. Hier zullen we de rest van 2016 nog zeker voor moeten benutten. Dit beeld komt overeen met de inhoud van het coalitieakkoord waarin verbetering van de dienstverlening een belangrijk speerpunt is.

Parallel daaraan zorgen we ervoor dat de noodzakelijke HR-instrumenten in het kader van de organisatieontwikkeling gereed worden gemaakt. De volgende activiteiten worden hiertoe ontplooid.

Het functieboek wordt op dit moment geactualiseerd conform de nieuwe methodiek van HR21. Hiermee leggen we een goed fundament voor een gedegen en eigentijds HR-beleid. Het opleidingsplan heeft concreet vorm gekregen in 2016 en richt zich sterk op team- en afdelingsspecifieke doelen. Daarmee krijgen we meer grip op de ontwikkeling en de richting die we aan afdelingen willen geven. Opleiden en trainen gaat dus veel meer rekening houden met de kaders van de organisatievisie. Tevens worden eind 2016 en begin 2017 de eerste bouwstenen gelegd om te komen tot een Strategisch Personeelsplan (SPP). We brengen mogelijke toekomstige scenario's, op maatschappelijk, financieel en economisch vlak zoveel als mogelijk in kaart en stemmen onze organisatie daar qua in-, door- en uitstroom van personeel goed op af. Dit draagt bij aan de wendbaarheid. Tot zover een aantal belangrijke processen die in 2016 gestart zijn. Essentieel om te benoemen, gelet op de stappen die we komend jaar moeten gaan maken.

In 2017 gaan we stevig verder bouwen aan de organisatie.

Onze nieuwe gesprekscyclus wordt dan op belangrijke onderdelen ingevoerd en leidt tot een ingrijpende verandering. Dankzij de gesprekscyclus krijgen medewerkers in een zogenaamde sturende rol (o.a. adviseurs en beleidsmedewerkers) de regie stevig in handen om hun output en hun eigen ontwikkeling vorm te geven en (mede) te beoordelen. De gesprekscyclus is onderdeel van een groter proces, waarin het ontwikkelen van strategisch personeelsbeleid centraal staat. Dit betekent in algemene zin dat we voortdurend vooruit kijken en anticiperen, veel meer dan in voorgaande jaren.

Het eerdergenoemde Strategisch Personeelsplan is in 2017 operationeel en strekt zich uit over de periode 2017-2018. Bij de werving en selectie van nieuw personeel biedt dit plan handvaten, die ons helpen om de juiste competenties in huis te halen. Medewerkers die reeds in dienst zijn, worden dankzij SPP steeds beter ingezet op hun kwaliteiten en talenten. Ook dit draagt bij aan onze wendbaarheid en bovendien ook aan het werkplezier.

In 2017 hebben we op basis van het SPP tevens een praktische vorm van competentie management ontwikkeld. Het typische “Leudal DNA”, dat essentieel is om succesvol in onze organisatie te kunnen werken, krijgt op alle fronten aandacht. Vaardigheden en eigenschappen worden daardoor steeds belangrijker in de wijze waarop we onze personeelsplanning vorm geven. Medewerkers zijn in 2017 veel

bewuster bezig met het vergroten van hun eigen vakmanschap. Het management faciliteert dat proces en stuurt waar nodig bij. De resultaten (output) en de ontwikkeling die medewerkers laten zien worden gewaardeerd. Dit in de vorm van een nieuw beloningsbeleid, waar in 2017 de basis voor wordt gelegd. Medewerkers krijgen meer invloed op hun beloning. In het verleden was een jaarlijkse periodieke verhoging een soort van automatisme. In 2017 nemen we afscheid van de automatisen en de routine. Ook dit past bij onze groei, op weg naar een organisatie die eigen verantwoordelijkheid, kwaliteit en vertrouwen hoog in het vaandel heeft staan.

In 2017 hebben we op het gebied van huisvesting en werkplekken eveneens de nodige stappen vooruit gezet. Door specifieke, kleinere aanpassingen qua inrichting en andere accenten in de vormgeving van het interieur wordt het integraal (samen)werken steeds meer gestimuleerd. Het gemeentehuis verandert: het wordt een huis v n de gemeente. Verenigingen, bedrijven, burgers en instanties vinden hun weg daar naartoe, om samen met onze ambtelijke medewerkers te werken aan initiatieven en projecten. Deze vorm van co-creëren is een weerspiegeling van de manier waarop we in 2017 intern onze werkplekken benutten. Ramen en deuren staan open voor de samenleving. In die zin is onze werkplek niet beperkt tot het mooie gebouw aan het Leudalplein. We gaan steeds meer de kernen in. De doelen die we op het niveau van de samenleving nastreven in één woord samengevat: participeren. Dit gaan we dus ook terugzien op alle niveaus b nnen de organisatie. Na het overgangsjaar 2016 wordt 2017 in die zin cruciaal, gelet op de ambities van ONS Leudal die we in 2018 gerealiseerd willen hebben.

Bezuinigingen

In het coalitieakkoord is een bezuinigingsinspanning afgesproken. Voor de begroting 2017-2020 worden hiervoor alle begrotingsposten die betrekking hebben op inhuur van derden en de restant kredieten doorgelicht. Wij starten dus geen majeure, concernbrede bezuinigingsoperatie, aangezien dit al gebeurd is bij de opmaat naar de begroting 2015. Alle begrotingsposten zijn toen diepgaand doorgelicht en de financiële gevolgen hiervan zijn reeds meerjarig budgettair verwerkt. De resultaten van de bezuinigingsinspanningen m.b.t. de inhuur van derden en de restant kredieten gaan wij meenemen in de begroting 2017-2020.

Ten aanzien van de bezuinigingen bij de Verbonden Partijen gaan wij aandacht vragen voor de begroting 2017. Dit doen we in de op te stellen zienswijzen. Een aandachtspunt is dat hierbij een relatie ligt met de zienswijzen van de andere betrokken gemeenten. Als gemeente Leudal zullen wij dit actief inbrengen in de bestuurlijke overleggen over de gemeenschappelijke regelingen.

Bedrijfsvoering

Informatievoorziening

De *Collectieve Digitale Agenda Dienstverlening en Informatiebeleid 2020* is door de VNG vastgesteld. De ambitie is dat de verschillende overheden zodanig samenwerken bij hun dienstverlening dat zij door burger en bedrijf als één overheid worden ervaren. Om uitvoering te geven aan de overheidsbrede visie op dienstverlening, wordt voortgebouwd op het Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid (NUP). Hierin is de basisinfrastructuur voor de elektronische dienstverlening ontwikkeld.

De belangrijkste activiteiten van de *Digitale Agenda 2020* voor de kadernota 2017 zijn:

- Uitvoering geven aan het landelijke programma voor het maximaal beschikbaar stellen van de MijnOverheid-berichtenbox voor projecten buiten de WOZ en het verder vormgeven van de dienstverlening als gevolg van de invoering van de Omgevingswet;
- Aanpassen van de processen en de bijbehorende software, zodat we in staat zijn om elektronische facturen voor de bulkprocessen te ontvangen en te verwerken;
- Aansluiten op de identificatievoorzieningen ;
- Aansluiten op het Ondernemingsdossier.

De noodzakelijke investeringen passen binnen de reeds door de raad gevoteerde ICT-kredieten.

Nauw verbonden met het onderwerp 'Informatievoorziening' is de privacy-wetgeving en informatiebeveiliging. Door de decentralisaties in het sociaal domein is onze organisatie 'in bezit' van veel privacy-gevoelige gegevens van burgers, die in processen gebruikt worden.

Daarnaast zijn de werkzaamheden die voortvloeien uit de Wet meldplicht datalekken en de borging hiervan in de processen een nieuwe taak, die niet in onze formatie is opgenomen. Deze nieuw taak kent een omvang van een 0,5 fte voor een bedrag van € 35.000.

Nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2017

Vanaf 2017 wordt het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangepast. Als rode draad loopt daar doorheen het verbeteren van sturingsinformatie en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten. Verscherpte regels voor grondexploitatie, uniforme taakvelden, beleidsindicatoren en een apart programma voor overhead zijn daar voorbeelden van.

Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht (Vpb)

Vanaf 2016 moeten overheidsondernemingen die winst beogen of structurele overschotten behalen en concurreren met de markt, vennootschapsbelasting betalen. Voor Leudal zijn de belangrijkste activiteiten met mogelijke Vpb-plicht:

- a. Vastgoed (onderhoud/verhuur/verkoop) en
- b. Grondexploitatie.

De belastingdruk die hieruit volgt schatten wij op € 85.000. Dit verschilt per jaar afhankelijk van de realisaties.

2.5 Ontwikkelingen paragrafen

Lokale heffingen

In het nieuwe coalitieakkoord 'Op vertrouwen een toekomst bouwen' wordt aangegeven dat er een notitie opgesteld moet worden waarin het hele gemeentelijke belastingstelsel wordt doorgelicht. Deze notitie wordt afgerond in het voorjaar 2017, zodat de eventuele financiële consequenties verwerkt kunnen worden in de Kadernota 2018-2021.

Toeristenbelasting

In november 2015 heeft de raad een motie aangenomen over toeristenbelasting. Daarin werd een opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de effecten van het niet heffen van toeristenbelasting voor kinderen tot en met 12 jaar. Dit onderzoek is ondertussen afgerond. In het onderzoek zijn ook de effecten van een mogelijke invoering van tariefdifferentiatie meegenomen. Daarnaast hebben de ondernemers en brancheverenigingen hun zorgen geuit over de (toekomstige) hoogte van deze belasting en hun concurrentiepositie.

Uit het onderzoek blijkt dat zowel de vrijstelling van kinderen tot 12 jaar als tariefdifferentiatie niet wenselijk zijn vanwege het effect op de tariefstelling. Ook werd geconcludeerd dat de voorgenomen verhoging van het tarief met € 0,30 naar € 1,50 in verhouding tot de omliggende gemeenten relatief hoog is.

Op basis van de resultaten van het onderzoek heeft nader overleg met de ondernemers en de branche geresulteerd in een convenant. Voor de jaren 2017-2020 wordt voor de gemeente Leudal het tarief voorgesteld van € 1,30. De jaarlijkse opbrengst wordt dan maximaal € 840.403.

Wetswijziging rioolheffing

Minister Plasterk gaat in 2018 een wetswijziging met betrekking tot de rioolheffing naar de Kamer sturen. In dit wetsontwerp staat het principe van 'de gebruiker betaalt' centraal. In de uitwerking van het wetsontwerp wordt door het Rijk bekeken of het mogelijk is dat gemeenten een eigen keuze blijven maken over de grondslagen van de rioolheffing, mits deze rechtstreeks verband houden met de belasting van het riool.

In Leudal heffen wij momenteel enkel rioolbelasting via een zogenaamd "vastrecht" voor de eigenaar. Deze manier van heffen lijkt voor de toekomst niet meer mogelijk. De wetswijziging kan o.a. een essentiële lastenverzwaring voor de huurder tot gevolg hebben.

Woonlasten

Onder woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Onderstaande tabel laat zien dat verwachte tarieven voor 2017 lager zijn dan de tarieven zoals die in de begroting 2016 werden verwacht voor het jaar 2017. De verwachte woonlasten voor 2017 kunnen als volgt worden gespecificeerd:

verwachte woonlasten	begroting 2016 (jaarschijf 2017)	Kadernota 2017
OZB*	222,65	219,40
afvalstoffenheffing	161,06	161,06
rioolrecht	288,00	269,80
Totaal	671,71	650,26

* uitgangspunt WOZ-waarde in 2014 € 188.529 en vanaf 2015 € 186.535 [bron belastingoverzicht 2015 provincie Limburg].

3 Ombuigingen Lange termijn

Leudal staat voor 'eigen kracht samen aanpakken' en wil vanuit deze visie een vitale Leudalse samenleving met vitale dorpen behouden en faciliteren, onder voorwaarde dat de gemeente financieel gezond is én blijft. Kortom, onder de voorwaarde van duurzaam financieel evenwicht. De raad heeft bij het vaststellen van de begroting 2015-2018 een aantal substantiële taakstellingen opgenomen voor de vier begrotingsprogramma's:

1. Vitale samenleving (vastgoed, accommodaties, subsidies, sport = VASS)
2. Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling (sociaal domein)
3. Veilige en aantrekkelijke samenleving (openbare ruimte)
4. Sterk besturen en organiseren (reputatie en imago). Dit programma is verweven in de andere 3 programma's.

We werken aan structurele kostenbesparingen voor de lange termijn zonder daarbij kapitaalvernietiging of imagoschade op te lopen. Dit proces dat we ook wel Lange Termijn Ombuigingen (LTO) noemen, is gebaseerd op een kanteling in de samenleving. Een ontwikkeling betreffende "van buiten naar binnen kijken", "van onderop organiseren", burgerkracht en overheidsparticipatie, co-creatie en de gemeente als netwerkorganisatie. Centraal hierbij staan ook de woorden: gezamenlijk belang, gezamenlijke verantwoordelijkheid en waarde creatie.

Deze ontwikkeling wordt gevormd door een wisselwerking tussen leefwereld (onze dorpen) en systeemwereld (de gemeente en al haar facetten). We gebruiken daarom de ontwikkelingen en kansen in onze omgeving bij het concretiseren van nieuwe kaders en beleidsvoorstellen, mede ook bedoeld om de opgelegde bezuinigingen daadwerkelijk te realiseren. Maar bovenal om met beperkte middelen de juiste zaken te blijven doen, waardoor we als gemeente van toegevoegde waarde zijn én blijven voor onze samenleving. De structureel lange termijn ombuiging op de accommodaties, lopend naar € 1,6 miljoen, blijkt een zware opgave te zijn. Het risico is aanwezig dat deze ombuiging niet volledig gehaald wordt. Hier ligt een relatie naar het door de raad vast te stellen Beleidskader accommodaties en subsidies.

Dat doen we per programma de komende jaren als volgt:

Programma 1

Een belangrijke processtap in de concretisering van de ombuigingen lange termijn voor programma 1 is het vaststellen van het richtinggevend 'Beleidskader accommodaties en subsidies' dat op 5 juli 2016 aan de raad wordt voorgelegd. We hebben samen met inwoners en raad – in een proces - naar dit voorliggende beleidskader toe gewerkt, denk daarbij aan de 16 Ôs dörp bijeenkomsten, de raadsinformatiebijeenkomst van 5 april j.l. en de bespreking van het conceptbeleidskader met een raadsbrede werkgroep en belanghebbenden (d.d. 3 mei).

Na vaststelling van dit beleidskader kunnen de effecten op de daadwerkelijke realisatie van de bezuinigingen voor programma 1 (€ 1,6 miljoen) worden doorgerekend. Dit zal vervolgens leiden tot nieuwe beleidskeuzes die aan de raad worden voorgelegd.

Uitgangspunt bij deze beleidskeuzes zijn de volgende stippen aan de horizon:

1. De gemeente Leudal is een vastgoedloze gemeente;
2. De accommodaties worden beheerd en zijn eigendom van de vereniging/gemeenschap en binnen iedere kern ligt een ontmoetingsplaats (gemeenschap bepaalt zelf wat dit moet zijn);

3. Fondsen (sportfonds, cultuurfonds, muziekfonds, etc.) die beheerd worden door de gemeenschap (per kern).

Er wordt daarbij integraal gebruik gemaakt van de beleidskaders en denkrichting van de andere programma's.

Programma 2

De Lange Termijn Ombuigingen van dit programma richten zich met name op twee zaken:

1. het faciliteren van de programma's 1 en 3 door het leveren van benodigde gekwalificeerde menskracht ten gunste van de (toekomstige) uitvoering van taken van deze programma's. Dit door bijvoorbeeld het inzetten van mensen die naar vermogen een tegenprestatie leveren voor de uitkering die ze ontvangen vanwege tijdelijke of langdurige werkloosheid (Participatiewet).
2. op het concretiseren van de ingezette transformatie van het sociale domein. Er zijn op dit moment nog veel en vaak dure maatwerkvoorzieningen (2de lijnszorg) en er wordt vaak nog te weinig gebruik gemaakt van algemene voorzieningen (1ste lijnszorg). Er zal daarbij een stevig appèl gedaan worden op de samenleving, om de onderlinge hulp - zoals burenhulp - weer meer terug te brengen in onze lokale samenleving (0de lijnszorg). In diverse kernen zijn op dit moment al initiatieven gestart van deze 1e lijnszorg. Uitgangspunt is en blijft dat iedereen naar vermogen meedoet en niemand 'door het ijs mag zakken'.

We zijn in overleg met inwoners (initiatieven- en groeperingen) doel- en belangengroepen en de maatschappelijke partners om samen (co-creatief) vorm te geven aan de transformatie van het sociaal domein. Daarbij gaat Leudal als gemeente uit van haar eigen kracht. Lokaal waar mogelijk en bovenlokaal, waar dit op basis van de kwaliteit, de kosten, de kwetsbaarheid en de kansen opportuun is. Daarbij is het uitgangspunt dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Er zal sterk worden ingezet op preventie en een integrale aanpak met ontschotte budgetten (een gezin, een plan) met daar waar mogelijk het gezin als regisseur. De gemeente zal zelf geen zorg gaan verlenen maar dit door kwalitatieve en zoveel mogelijk integraal werkende aanbieders laten uitvoeren. De visie daarbij is dat we dit doen in de vorm van partnerships met aanbieders in plaats van het klassieke inkoopmodel. Daarbij zijn vertrouwen, heldere en harde afspraken, deregulering en ontbureaucratisering belangrijke onderdelen. We richten ons daarbij op partners die zoveel mogelijk een integraal aanbod kunnen realiseren.

Programma 3

Op de lange termijn zullen we, om een veilige en aantrekkelijke leefomgeving te kunnen blijven behouden andere onderhoudsvormen voor de openbare ruimte moeten onderzoeken. Denk daarbij aan zelfbeheer door inwoners en samenwerking met verenigingen en andere relevante partijen zoals o.a. het bedrijfsleven, woningbouwcorporaties en collega overheidsinstellingen (zoals andere gemeenten, waterschap, Provincie). Ook proberen we nieuwe vormen te bedenken om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Hierdoor bestaat er een sterke relatie met programma 1 voor onder andere het onderhoud van accommodaties en programma 2 op het gebied van de Participatiewet.

In de openbare ruimte moet er vanaf 2018 *structureel* bezuinigd worden, dat lukt niet met de huidige omvang van de openbare ruimte. In 2016 heeft de gemeente in alle kernen van Leudal de dialoog gevoerd met inwoners en bedrijven over het onderhoud van het openbaar groen, onder de titel "Omvormingen groenonderhoud". Resultaat daarvan is dat sommige plantsoenen helemaal niet meer onderhouden hoeven te worden door de gemeente omdat dit door inwoners (initiatieven) gebeurd.

In 2017 wordt een integraal plan met uitgangspunten voor het onderhoud van de openbare ruimte voorgelegd aan de raad. In het plan wordt onder andere aangegeven hoe de structurele bezuinigingen vanaf 2018 worden behaald.

Bijlage Financieel meerjarenperspectief 2017 - 2020

In deze bijlage wordt het financieel perspectief voor de jaren 2017-2020 in beeld gebracht.

Financieel vertrekpunt

Het financiële vertrekpunt van deze kaderbrief is gebaseerd op:

- de vastgestelde programmabegroting 2016-2019;
- de goedgekeurde begrotingswijzigingen tot en met de raadsvergadering van april 2016;
- 1^e raadsrapportage 2016.

Het geactualiseerde meerjarige financiële beeld kan als volgt worden gespecificeerd

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019	voorlopig 2020
Resultaten concept programmabegroting 2016 (inclusief incidentele baten en lasten)	-145	411	-1.264	-1.446	-1.446
vaststelling begroting 4 november; voorstellen en amendementen	645	96	1.371	1.446	1.446
Resultaten vastgestelde begroting 2016 (inclusief incidenteel)	500	507	107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-500	-507	-107	0	0
Structureel resultaat vastgestelde begroting 2016	0	0	0	0	0
doorwerkingen 3e raadsrapportage 2015	-502	-123	-97	-75	-75
Resultaten concept programma begroting 2015; inclusief 3e rarap 2015 (inclusief incidentele baten en lasten)	-2	384	10	-75	-75
Saldo incidentele baten en lasten	-500	-507	-107	0	0
Totaal gecorrigeerd structureel saldo programmabegroting 2015 (incl. 3e rarap; na vaststelling begroting)	-502	-123	-97	-75	-75

Groen = positief en rood = negatief resultaat

De bovenstaande voordelige geactualiseerde resultaten worden alleen gerealiseerd als de ombuigingen lange termijn en de P-taakstelling worden uitgevoerd.

Financieel perspectief kadernota 2017-2020

Na verwerking van de resultaten van de 1^e raadsrapportage 2016 en de voorstellen die in de kadernota 2017-2020 zijn opgenomen ziet het financiële beeld er als volgt uit:

bedragen x € 1.000	2016	2017	2018	2019	voorlopig 2020
Resultaat geactualiseerde begroting 2016-2020	-2	384	10	-75	-75
Verwachte verruiming begrotingsruimte	-417	-756	-1.047	-1.038	-984
doorwerkingen 1e raadsrapportage 2016	-417	-239	-95	-43	314
Ontwikkeling gemeentefonds	-423	-367	-802	-845	-1.148
afrondding herverdeling 2e fase (cluster VRHOSV)	pm	pm	pm	pm	pm
schatting voordeel rente 2,0%		-150	-150	-150	-150
aframing restant kredieten 2015	pm	pm	pm	pm	pm
toevoeging reserve gemeentefonds	423				
Totaal inzet begrotingsruimte	85	712	600	616	638
Totaal voorstellen per programma	85	637	450	391	438
1. Ontwikkelingen wettelijk verplicht	85	370	220	120	120
2. Ontwikkelingen op basis van bestaand beleid		117	83	124	160
3. Nieuw beleid		150	147	147	158
4. stijging ozb 0,5% (was 2%)		75	150	225	200
Resultaat kadernota 2017-2020 (inclusief incidentele lasten)	-334	340	-437	-497	-421
saldo incidentele baten en lasten begroting	-500	-507	-107	0	0
Saldo incidentele baten en lasten beleidsvoorstellen	0	-340	-100	0	0
Saldo incidentele baten en lasten 1e rrap 2016	496				
Voorlopig resultaat structureel kadernota	-338	-507	-644	-497	-421

Toelichting

Ontwikkeling gemeentefonds

In de kadernota 2017-2020 zijn voorlopig de voordelen van de september- en decembercirculaire verwerkt. In hoeverre de voordelen van de septembercirculaire daadwerkelijk worden gerealiseerd is afhankelijk van de meicirculaire 2016. In de meicirculaire 2016 wordt het accres voor de jaren 2016-2020 op basis van de Voorjaarsnota van het kabinet bekendgemaakt.

Herverdeling gemeentefonds

In 2015 en 2016 heeft de 1^e fase en 2^e fase van de herverdeling van het gemeentefonds plaatsgevonden. De herverdeling heeft plaatsgevonden omdat de verdeling van het gemeentefonds niet meer aansloot op de kosten die gemeenten maken. De herverdeling is verdeeld over 2 fasen waarvan de 1^e fase nadelig (€ 400.000) voor Leudal heeft uitgepakt en de 2^e fase een voordeel van € 750.000 heeft opgeleverd. Het per saldo voordeel is in de ramingen van de begroting 2016-2019 verwerkt.

In het kader van de 2^e fase van het groot onderhoud aan het gemeentefonds heeft in 2015 een onderzoek plaatsgevonden naar het subcluster VHROS van het gemeentefonds. De uitkomsten van dit onderzoek gaven omvangrijke herverdeeeffecten te zien in het voordeel van gemeenten met een groot buitengebied. Met ingang van 2016 is 1/3^e van de resultaten ingevoerd, waarbij besloten is een verdiepingsonderzoek in te voeren. Dat verdiepingsonderzoek is inmiddels gereed. Het verdiepingsonderzoek bevestigt grotendeels de resultaten van het eerste onderzoek. Het onderzoeksbureau adviseert de voorgestelde verdeling in het onderzoek uit 2015 volledig in te voeren. Als de minister van Binnenlandse Zaken de resultaten van het verdiepingsonderzoek overneemt zullen de uitkomsten hiervan worden meegenomen in de meicirculaire 2016. De inschatting is dat dit voor Leudal een structureel voordeel van 9 ton kan opleveren.

Het rentepercentage vanaf 2017 2,0% (was 3,5%).

Het huidige renteniveau is historisch gezien laag. Op dit moment voert de ECB een ruim monetair beleid. De lange rentetarieven zullen op termijn onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting gaan oplopen.

Voorstellen per programma

In hoofdstuk 2 zijn een aantal ontwikkelingen en voorstellen opgenomen die van invloed zijn op het financiële beeld in de komende jaren. De financiële gevolgen die voortvloeien uit deze ontwikkelingen zijn als een aparte bijlage bij de kadernota gevoegd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin een gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële incidentele financiële tegenvallers op te vangen. Een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. Een buffer is daarom wenselijk. Door het vaststellen van de notitie “weerstandsvermogen nader bezien” bij de begroting 2016 is een beleidskader vastgesteld dat handvaten geeft op de vraag hoe groot die buffer (weerstandsvermogen) dan moet zijn en de spelregels die daarbij horen.

De meerjarige analyse van de risico's in relatie tot de algemene reserve van de jaarrekening 2015 geeft aan dat de ratio van het weerstandsvermogen ruim voldoende (1,88) blijft. Als de ratio van het weerstandsvermogen tussen de 1,6 en 2 ligt is in de spelregels aangegeven dat het college bij de jaarrekening/begroting voorstellen kan doen tot afroming.

Verder blijkt uit de jaarrekening 2015 dat de reserve grondexploitatie (€ 2,3 miljoen) en de reserve 3 decentralisaties (€ 3,7 miljoen) voldoende groot zijn om de risico's op te kunnen vangen.

Risicoparagraaf.

Onze organisatie is vol in ontwikkeling en bezig om lange termijn ombuigingen te realiseren. Dit brengt risico's met zich mee.

In deze Risicoparagraaf noemen wij kort twee manifeste risico's die in de context van deze kadernota van belang zijn.

De structureel lange termijn ombuiging op de accommodaties, oplopend naar 1,6 miljoen, blijkt een zware opgave te zijn. Het risico is aanwezig dat deze ombuiging niet volledig gehaald wordt. Hier ligt een relatie naar het door de raad vast te stellen Beleidskader accommodaties en subsidies.

Voorts lopen er twee bezuinigingen/ombuigingen op formatieve capaciteit. Ten eerste de ombuiging op de P-staat (personele kosten). Hierbij willen wij opmerken dat deze onder de druk komt te staan, wanneer (beleids)inhoudelijke lange termijn ombuigingen (bijvoorbeeld groen) teruggedraaid worden door de inzet van incidentele middelen. Dit kan leiden tot een vertraging in de realisering van de formatieve taakstelling.

Voor de begroting 2017-2020 worden alle begrotingsposten die betrekking hebben op inhuur van derden en de restant kredieten opnieuw tegen het licht gehouden, met als doel om de bezuinigingen op de verenigingen en het beheer van de openbare ruimte te verzachten. Het resultaat van deze verkenning is op dit moment nog niet bekend (p.m.) en bij het opstellen van de begroting van 2017 komen wij hier op terug.